

Ali Zaoua

voor de film

in het kort

Boubker, Kwita, Omar en Ali zijn vier vrienden die wonen in Casablanca. De straat is hun thuis en hun leven is een aaneenschakeling van geweld en criminaliteit. Wanneer Ali bij een afrekening tussen rivaliserende bendes brutaal vermoord wordt, zweren zijn vrienden hem te geven wat hij verdiend heeft: een begrafenis als een prins. Om dit te realiseren zijn ze tot alles bereid.

technische fiche

Ali Zaoua

Marokko – Frankrijk - België

2000

90'

regie: Nabil Ayouch

scenario: Nabil Ayouch

animatie: Sylvie Leonard - Folimage

hoofdrolspelers: Mounïm Kbab (Kwita), Mustapha Hansali (Omar), Hicham Moussoune (Boubker), Abdelhak Zhayra (Ali Zaoua), Saïd Taghmaoui (Dib), Amal Ayouch (mevr. Zaoua), Mohammed Majd (Hamid)

Straatkinderen zijn er in alle soorten en maten. Ze komen voor in de hele wereld, dus ook in Europa, ook in België. Op heel de wereld leven en werken naar schatting 100 miljoen kinderen op en rond de straat.

na de film

hoe vond je de film?

Hoe voelde je je bij het bekijken van de film? En achteraf?

Heb je dingen gezien waar je het moeilijk mee had? Welke?

Zijn je beelden bijgebleven omwille van hun schoonheid? Welke?

Wat vind je van de uitspraak: "Het leven is klote"?

Na de film werden verschillende projecten opgezet voor de kinderen, gaande van onderwijs, over beroepsopleiding, tot kleine jobs. De film blijkt toch een positief effect te hebben. Drie van de vier helden van de film wonen terug thuis, hun escapades zijn fel verminderd. Een van hen gaat terug naar school en twee kinderen zijn aan het werk. Toch zijn de meeste straatkinderen gewoon teruggegaan, naar de totale vrijheid, naar hun vrienden, de lijm en de sigaretten. "Overtuigd dat ze hun 'copains' niet in de steek konden laten. Hun gevoel van vriendschap en solidariteit is ongemeen sterk. Het is ook heel moeilijk, wanneer men een leven gewoon is zonder doel of inzet, om van de ene op de andere dag alles te laten vallen en een verantwoordelijkheid op zich te nemen." De regisseur zelf ziet zijn acteurs nog iedere week. Als hij hen een week niet ziet, bellen zij hem op. Hij blijft een beetje hun grote broer, hun grote voorbeeld.

■ *wat heb je gezien?*

het kompas

Aan de hand van het kompas van Ali kan je het verhaal opnieuw samenstellen. De weg die het kompas aflegt tijdens de film vertelt je namelijk het hele verhaal.
Van wie heeft Ali het kompas gekregen?

Wat betekent het voor hem?

Wie is de volgende die het kompas in handen krijgt? Wat betekent het kompas voor hem?

Kan je je nog herinneren in wiens bezit het kompas daarna nog komt?

Wat doet een kompas?

Welke symbolische waarde heeft het kompas voor de straatkinderen?

■ *wat heb je gevoeld?*

wie zijn ze?

Kies voor de 4 hoofdpersonages een sleutelscène die elk van hen het meest typeert. Welke karaktereigenschappen zet je bij ieder personage?

Wat is de taak van Kwita, Boubker en Omar bij de organisatie van Ali's begrafenis?

	Kwita	Boubker	Omar	Ali
sleutelscène				
karakter				
begrafenis				

Kennen de kinderen vriendschap? Hoe reageert Kwita bv wanneer Ali hem zijn droom vertelt?

En wat doen ze wanneer Ali overleden is?

✘

✘

✘

Wat doet Kwita wanneer hij verneemt dat Omar en Boubker terug bij de bende van Dib zijn?

Zou je met een van de straatkinderen graag bevriend zijn? Waarom (niet)? Wie zou je dan kiezen, wie zeker niet?

Randfiguren of leidersfiguren?

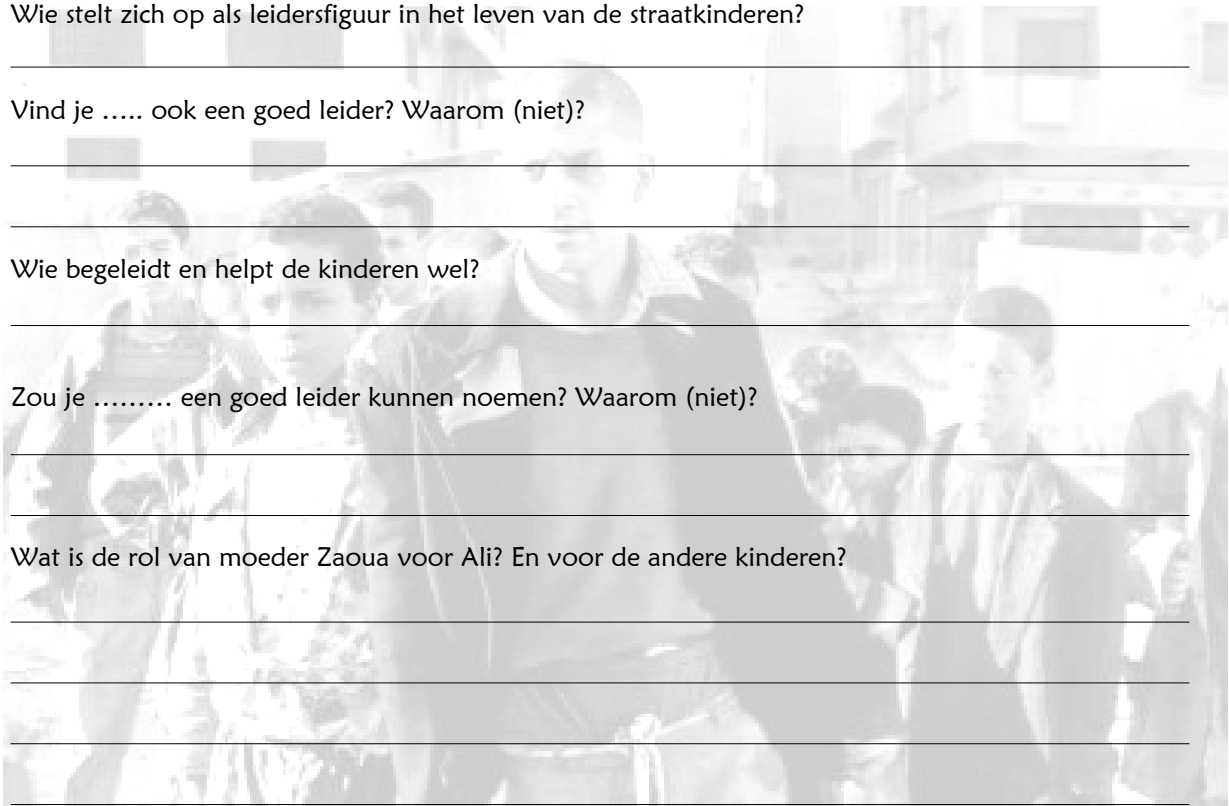
Wie stelt zich op als leidersfiguur in het leven van de straatkinderen?

Vind je ook een goed leider? Waarom (niet)?

Wie begeleidt en helpt de kinderen wel?

Zou je een goed leider kunnen noemen? Waarom (niet)?

Wat is de rol van moeder Zaoua voor Ali? En voor de andere kinderen?

'fictieve' ellende

'Ali Zaoua' is een indrukwekkend portret van het leven van de straatkinderen in Casablanca. Regisseur Nabil Ayouch koos voor een fictief verhaal met fictieve personages en niet voor een documentaire. De straatkinderen spelen dus niet hun eigen rol, en zeker niet hun eigen leven. Daarom heeft de regisseur ze ook bewust andere voornamen gegeven in de hoop dat ze in hun verdere leven nog veel mooiere rollen mogen spelen.

In het begin van de film zien we hoe Ali voor de ogen van de cameraploeg (en kijker) zijn beklag doet over zijn moeder.

**Journaliste: "Ali, waarom ben je thuis weggegaan?"
Ali: "Mijn moeder wou mijn ogen verkopen!"**

Wat dacht of voelde je toen? Voor wie had je toen sympathie? Hoe stelde je je Ali's moeder voor? Klopte dat beeld met het personage dat we in de film leren kennen?

**Wat later in de film ontmoeten we Ali's moeder.
Ze is boos omdat Ali gelogen heeft over haar op televisie.**

**Ze zegt immers: "Ik zou nog eerder mijn eigen ogen uitrusten,
Dan die van mijn zoon te verkopen."
Blijkbaar heeft Ali de televisiekijker om de tuin geleid.**

Waarom is deze passage belangrijk om de film te begrijpen? Komt het beeld dat we krijgen over de straatkinderen op televisie overeen met dat van de film? En met jouw beeld?

Waarom liegt Ali denk je?

poëzie in ellende

De dromen en wensen van Ali krijg je te zien in tekeningen die Kwita ons met zijn ogen laat zien. Toch lijkt het wel of het tegelijkertijd ook om de droomwereld van Kwita gaat. Dat heeft vooral te maken met de momenten waarop de tekeningen te zien zijn. Kan jij je nog de scènes herinneren waarbij de animaties te zien waren? Geef er eens enkele:

x

x

x

x

Droom is een belangrijk woord voor de film 'Ali Zaoua'. Waarom denk je?

Waarvan droomt Ali? En Kwita? En de anderen, denk je?

x

x

x

Verschillen hun dromen erg met jouw dromen over de toekomst? Hoezo?

"De straat is boordevol poëzie", vertelt de regisseur ons. Kan je hier voorbeelden van geven?

Welke elementen stemmen de kijker hoopvol op het einde van de film?

kinderen of straatkinderen?

Wat moeten de straatkinderen van Casablanca allemaal missen?

Hoe proberen zij dat gemis te compenseren?

Hoe proberen de kinderen een huiselijke sfeer te scheppen?

Nabil Ayouch: "De kinderen zijn enorm fier op hun rol in de film. Voor het eerst in hun leven hebben ze iets kunnen verwezenlijken, hebben ze iets kunnen presteren. Ook het besef dat mensen anderhalf uur naar de film willen kijken, is voor velen een openbaring. Het is de eerste keer in hun leven dat ze zoveel aandacht krijgen."

een huis vol met ...

Hoe zou het krijthuis van de jongens eruitzien als je het echt vorm geeft? Uit welke materialen zou het opgebouwd zijn? Wat zou er op de muren geschreven of getekend staan? Welke foto's zouden er hangen?

Het stuk karton op de volgende bladzijde zou als ondergrond kunnen dienen voor de 'woning' van de jongens. Maak verschillende kamers op het karton en benoem ze. Je bent vrij om in elke kamer een gedicht te schrijven, een tekening te maken, een foto of een voorwerp te kleven. Probeer het geheel zo nauw mogelijk te laten aansluiten bij je gevoelens rond de film.

Natuurlijk kan je ook aan de slag gaan met stukken karton of misschien zelfs met hout om zo een klein huis in elkaar te steken.

De film werd onverwacht goed onthaald in Marokko. De kranten stonden er vol van en op televisie werd een spontane hulpcampagne op poten gezet. Met de steun van de Unesco en tal van ondernemingen is een Ali Zaoua-huis gebouwd. Bedoeling is zwerfkinderen op te vangen en mee te helpen aan hun opvoeding en scholing. "Die willen we op hun leefwereld afstemmen. Net zoals dat op het platteland gebeurt, waar kinderen vrijaf hebben als het oogsten begint", zegt de regisseur.

voor de film

■ *interessant om weten*

over de film

Intentieverklaring van de regisseur:

"Aanvankelijk hebben schokkende beelden in mijn onderbewustzijn mij geïnspireerd. Kinderen vastgeklampt aan de wielen van de wagens, in het hartje van Fès, met een zwart gezicht, troebele ogen. Later heb ik dokter Najat M'jid van de hulporganisatie Bayti ontmoet, een vrouw met een uitzonderlijke persoonlijkheid die op straat strijdt tegen de uitsluiting. Ik heb gedurende uren naar haar verhalen geluisterd over deze kinderen die ze zo goed kent. Ze vertelt zonder de ellende uit te buiten of medelijden op te willen wekken. Het is juist haar uitstekende kennis van het veld, die haar discours geloofwaardig maakte. Daaruit trok ik mijn conclusies. Maar vooraleer aan de film te beginnen, moest ik zelf eerst de straat op."

2 jaar heeft Nabil Ayouch op straat doorgebracht. Hij hing rond in de haven en maakte als opvoeder kennis met de 'chemkara's' (zij die lijm snuiven). Hij werd zwaar op de proef gesteld maar kon heeft uiteindelijk hun vertrouwen winnen. Onder de doffe ellende ontdekte hij een poëtische dimensie in hun bestaan. Het draaien van de film werd aan de kinderen voorgesteld als een van de workshops van Bayti, waaraan ze konden deelnemen. De opnames en voorbereiding waren beslist niet gemakkelijk. Het vergde erg veel concentratie, wat niet vanzelfsprekend was. Sommigen, die soms vier dagen aan één stuk sliepen, hadden speciaal voor de film een ontwenningsskuur van 3 weken achter de rug.

over de regisseur

Na 3 jaar theaterstudies stapte Nabil Ayouch (°1969, Parijs) de filmwereld in als productie-manager en regie-assistent. Van 1992 af realiseerde hij een 50-tal commercials voor tal van Afrikaanse landen. Na drie kortfilms tussen 1992 en 1994 ('Les pierres bleues du désert', 'Hertzienne connexion' en 'Vendeur de silence'), regisseerde hij in 1997 zijn eerste langspeelfilm 'Mektoub', een roadmovie annex politiethriller, gebaseerd op een druk besproken schandaal in Marokko. De film was een aanklacht tegen sociale wantoestanden, machtsmisbruik en corruptie. De film werd een commercieel succes en was de eerste officiële inzending van Marokko voor de Oscars. Voor zijn 2de langspeler, 'Ali Zaoua', zoekt hij opnieuw inspiratie in de realiteit.

over het land

Het fenomeen 'straatkinderen' is een wereldwijd gegeven. In vele grote steden heeft men te kampen met dit probleem. Waar het verhaal van de vier straatjongens zich afspeelt is dus in feite van ondergeschikt belang omdat het in elke grootstad gefilmd zou kunnen zijn. Vandaar deze beknopte duiding bij het land van herkomst van 'Ali Zaoua'. 'Ali Zaoua' werd opgenomen in Casablanca, de grootste stad van Marokko. Casablanca is het belangrijkste handelscentrum van het land en heeft de grootste haven van Noord-Afrika. Het is een heel

moderne stad met ruim 2.300.000 inwoners. In Marokko is het niet verplicht om naar school te gaan. Ongeveer 38% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar loopt er school.

”Naast een vijfduizend kinderen die de harde kern van de Marokkaanse problematiek uitmaken, zijn er uiteraard tienduizenden anderen die dagelijks op en van de straat leven. Alles bij elkaar is de situatie in mijn land minder erg dan in pakweg zwart Afrika of Zuid-Amerika. Niemand zal van de honger sterven, want een van de vijf pijlers of plichten van de Islam is om aalmoezen te geven. Daarom geeft een man de ene dag een straatkind een tik op het hoofd en 's anderendaags een homp brood.”

uit een interview van Raf Butstraen met Nabil Ayouch, De Standaard, 9/5/2001

over straatkinderen

Straatkinderen zijn er in alle soorten en maten. Ze komen voor in de hele wereld, dus ook in Europa, ook in België. Op heel de wereld leven en werken naar schatting 100 miljoen kinderen op en rond de straat. Ruim de helft van hen leeft in Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied. Maar ook in Azië zijn straatkinderen een alledaags verschijnsel. Als gevolg van droogte, voedselgebrek, oorlog en de vluchtelingenproblematiek groeit ook in Afrika het aantal straatkinderen. In Westerse landen kent men het probleem op een kleinere schaal.

Straatkinderen verschillen van elkaar per land of regio. Ze hebben verschillende bezigheden en leiden vaak heel verschillende levens.

De grootste groep straatkinderen werkt, heeft nog contact met familie en gaat soms 's morgens of 's middags naar school. Aan het einde van de dag gaan de kinderen meestal naar huis. Ze werken op straat om hun ouders te helpen bij het gezinsonderhoud.

Toch is voor een groot aantal straatkinderen de straat hun thuis. Ze werken er, eten en slapen er. Ze hebben wel familie, maar hebben nauwelijks tot geen contact. Toch zijn er onder hen die hun familie financieel bijstaan.

Miljoenen kinderen zijn volstrekt op zichzelf aangewezen. Ze staan er alleen voor. De band met hun familie is volledig gebroken en ze hebben niemand om op terug te vallen. Stelen, prostitutie of het verkopen van drugs zijn voor hun manieren om aan geld te komen. Onder de vorm van jeugdbendes zoeken zij steun bij mekaar.

De oorzaak van deze problemen is meestal te zoeken in economische onrechtvaardigheid. Tussen de ongeveer 200 landen die er op deze wereldbol verzameld liggen, zijn er enorme verschillen in welvaart. En allemaal samen dragen wij ons steentje bij om deze ongelijke verdeling in stand te houden. Iemand in België verdient vaak genoeg om prettig te kunnen leven. Onze rijkdom is echter gedeeltelijk gebaseerd op de uitbuiting en daardoor armoede van mensen aan de andere kant van de wereld.

Al tientallen jaren is er in vele landen een massale trek van het platteland naar de steden. Kleine boeren kunnen niet meer concurreren met de moderne bedrijven van de grootgrondbezitters of zijn door zeer ongunstige pachtverhoudingen gedwongen hun land te verkopen. De enige mogelijkheid is met het hele gezin naar de stad te trekken in de hoop daar een baan te vinden. De stad kan al die mensen echter niet opvangen met als gevolg: krottenwijken en grote werkloosheid. Om te kunnen overleven draagt iedereen in de familie zijn steentje bij. Ze proberen wat te verkopen op straat, van fruit of snoep, tot sigaretten gemaakt van peukresten. Veel kinderen poetsen schoenen, wassen auto's of als het niet anders kan bedelen en stelen ze. Door armoede gedwongen gaan miljoenen kinderen niet of maar enkele uren per week naar school. Ze brengen de meeste tijd op straat door. Omdat de situatie thuis meestal niet rooskleurig is, is de stap naar het permanente leven op straat groot.

Een andere reden waarom kinderen op straat terecht komen is oorlog. Over de hele wereld zijn er kinderen die bijna niks anders zien dan geweld en ellende. Meestal zijn de slachtoffers gewone burgers, mannen, vrouwen en kinderen. Uit een verslag van Unicef blijkt dat de afgelopen tien jaar al twee miljoen kinderen door oorlogsgeweld om het leven kwamen. Ongeveer vijf miljoen kinderen liepen onherstelbare lichamelijke letsels op. Twaalf miljoen kinderen zijn dakloos en meer dan één miljoen kinderen verloren hun ouders. Soms werd hun familie voor hun eigen ogen vermoord.

In alle verwarring van de oorlog raken kinderen hun ouders kwijt. Soms weten ze niet of hun ouders nog leven. Ze zijn genooddaakt om als straatkind verder te leven. Tal van hulporganisaties trachten de kinderen op te vangen en hen met hun familie te herenigen.

Over de situatie van straatkinderen in België heerst heel wat onduidelijkheid. Onze zoektocht naar cijfermateriaal en andere gegevens bleef vruchteloos. Wel bevestigden verschillende instanties het bestaan van straatkinderen in ons land. Het merendeel van hen wordt ondergebracht bij de jongerenprostituees. Het betreft vooral jongens die zich op straat, via escortebureau's of privénummers prostitueren. Naar schatting zijn dat er in België een 500-tal onder de 18 jaar. Toch blijft ook dit cijfer gebaseerd op gissingen en kunnen het er heel wat meer zijn.

Wie meer wil weten over straatkinderen in België kan de reportage 'Antwerpse straatkinderen weer op straat', van Margot Vanderstraeten erbij nemen. (De Standaard, 14 april 2001, www.destandaard.be).

interview

Je film schetst een onthutsend beeld van de straatkinderen in Casablanca. In hoeverre is je film gebaseerd op de realiteit en bestaat het probleem ook buiten Casablanca?

Nabil Ayouch: "Straatkinderen zijn een vast element in het straatbeeld van elke Marokkaanse grootstad. Zowel in Tanger, Marrakech, Fez of Meknèz zie je ze. Ze maken gewoon deel uit van de sociale realiteit. Toen ik 5 jaar was, zag ik tijdens mijn vakantie in Marokko al lijmsnuiers en jongens die zich aan de uitlaten van de auto's vastklampen. Ik wist toen nog niet wat ze deden, maar het zijn beelden die zich in mijn onderbewustzijn hebben vastgezet, die me nooit hebben losgelaten. De problematiek van mijn film is ook universeel. Ik ben ervan overtuigd dat de situatie van de straatkinderen in Zwart-Afrika, Azië of Latijns-Amerika nog veel erger is."

Denk je dat je film iets kan losmaken?

Nabil Ayouch: "Mijn belangrijkste betrachting was het wegwerken van een barrière. In Marokko zijn er verschillende klassen. Enerzijds heb je vele armen, anderzijds is er een beperkte middenklasse en een zeer rijke maar weinig talrijke burgerij. Velen onder die laatste zijn zich niet bewust van die situatie of willen die niet onder ogen zien. Deze twee parallelle werelden kruisen elkaar wel maar komen quasi nooit met elkaar in contact. Door die brutale dagdagelijkse realiteit ook op zo'n manier te tonen, hoop ik dat die mensen de realiteit niet meer gaan ontkennen, maar ze onder ogen durven zien. Misschien kan er dan toenadering ontstaan tussen die twee klassen."

Ondanks alle ellende is de film hoopvol?

Nabil Ayouch: "Zeker en vast, het einde van de film is meer dan hoopgevend. Van buitenaf lijkt het een harde wereld, waar geweld alomtegenwoordig is. Maar de jongens kennen ook fundamentele waarden zoals vriendschap, liefde en humor, waarden die hen helpen te overleven. Wanneer je hen vraagt waarvan ze dromen, antwoorden ze: een huis, trouwen of een job." Ze willen ook een normaal leven. De film is in feite de geschiedenis van een droom; de drie vrienden willen de droom van Ali volbrengen. Het is belangrijk dat wij beseffen dat het geen buitengewone wezens zijn, dat wij hen niet met misprijzen behandelen. Het zijn kinderen zoals onze kinderen."

Op een bepaald moment zegt een van hen: "L'enterrement, c'est une affaire des hommes". Er is ook sprake van een afrekening, om maffia-termen te gebruiken. De kinderen leiden dus het leven van grote mensen?

Nabil Ayouch: "Hun houding is eigenlijk ambivalent. Aan de ene kant tonen ze een groot stuk rijpe volwassenheid, zowel in gestes als in woorden. Het zijn gedragingen die voor hun leeftijd niet normaal zijn. De harde realiteit heeft hun het recht ontnomen kind te zijn. Aan de andere kant kunnen ze soms vechten voor kleurpotloodjes of speelgoedautootjes, als kleuters. Het is dat stuk "kindertijd" dat ze nooit hebben gekend. En die tweeslachtige situatie maakt natuurlijk dat hun evenwicht snel verstoord is."

Wat betekende de film voor de kinderen?

Nabil Ayouch: "Ze waren vooral fier. Voor het eerst in hun leven hadden ze iets kunnen verwezenlijken, hadden ze iets kunnen presteren. Ook het besef dat mensen anderhalf uur naar de film wilden kijken, was voor velen een openbaring. Het was de eerste keer in hun leven dat ze zoveel aandacht kregen."

Erwin Lormans, Film & Televisie n°510

na de film

Je kan de leerlingen individueel de (vereenvoudigde) vragen in hun dossier laten invullen. Toch is het aan te raden de leerlingen in groep te laten zoeken naar mogelijke verklaringen. Als leerkracht kan je misschien enkele opvallende antwoorden noteren die later het vertrekpunt van een groeps gesprek kunnen vormen. Kies je ervoor om de leerlingen in kleine groepjes te laten denken, laat hen dan per groepje een voorzitter, tijdsbewaker en verslaggever aanduiden. De voorzitter zorgt ervoor dat iedereen aan bod komt en dat er geluisterd wordt naar mekaar. De tijdsbewaker let op de klok. (Wordt er niet te lang stilgestaan bij een vraag, wordt er niet te veel afgeweken van de vragen?) De verslaggever noteert wat er gezegd wordt en brengt later verslag uit voor de klas. Hou er rekening mee dat het niet de bedoeling is dat de leerlingen de dieper liggende betekenis achter een aantal zaken gaan vinden. De verklaringen bij de vragen zijn enkel ter duiding. Je kan ze aan de leerlingen meegeven indien er behoefte aan is. Je gaat met hen dus niet op zoek naar sluitende antwoorden op vragen, het is eerder het uiten van een eigen standpunt of mening.

tips voor het leiden van een groeps gesprek

- Voor je aan een groeps gesprek begint is het belangrijk eerst jezelf, bij wijze van voorbereiding, te bevragen. Door zelf eerst na te denken over het onderwerp krijg je er voeling mee en kom je niet zo snel voor verrassingen te staan. Praat er eventueel over met een collega.
- Zet jezelf bij het bord en noteer toonaangevende opmerkingen. Op deze manier blijft iedereen een overzicht houden en kan ernaar terug verwezen worden in de loop van het gesprek.
- Zorg dat iedereen mekaar kan zien, bv door de stoelen in een kring te zetten.
- Bewaak het tempo. Zorg dat er niet te snel heen en weer gesproken wordt want dan gaat de helft van de opmerkingen verloren. Dit kan je doen door het stellen van tussenvraagjes als:
 - Wat bedoel je precies?
 - Herhaal dat nog eens?
 - Vat dat eens kort samen.
 - Zeg dat eens in 1 of 2 woorden.
 - Bedoel je dit: ...?
- Als gespreksleider doe je zelf niet mee aan de discussie. Zorg wel dat je betrokken bent en benoem je rol.
- Je hoeft natuurlijk niet alle vragen de revue te laten passeren. Je kan er ook vooraf enkele uitpikken waarover je met de leerlingen wil praten of kies er samen met je klas enkele uit. Probeer in dit geval wel het onderwerp te bewaken, m.a.w., wijk niet af van de vraag.
- Hou in elk geval de klok in de gaten. Na 45 minuten babbelen heeft het gesprek waarschijnlijk het beste gehad. Rond de discussie af met een eventuele conclusie. Let wel, je bent met je groep niet op zoek naar een sluitend antwoord!

hoe vond je de film?

De leerlingen zullen beslist met heel wat vragen blijven zitten over het lot van de straatkinderen die ze in de film ontmoet hebben. (Waarom leven ze op straat? Hoe zijn de kinderen hierin verzeild geraakt? Zijn hun ouders nog in leven? Zijn ze naar hen op zoek?) Het verdere relaas van hun levenswandel zal hen zeker interesseren. En kan film de wereld (een beetje) veranderen?

Mogelijk zal ook de uitspraak “Het leven is klote” naar voor komen. Laat hen reageren !

“De kinderen waren zo fier. Ze hadden getoond dat ze iets kunnen, dat ze in staat zijn iets te bereiken wat hun zelfrespect en hun waardigheid zeker ten goede is gekomen. Bovendien vonden ze het erg fijn te beseffen dat mensen nu anderhalf uur naar hen wilden kijken. Zoveel aandacht hadden ze nog nooit gekregen.”

Na de film werden verschillende projecten opgezet voor elk van hen, gaande van onderwijs over beroepsopleiding tot kleine jobs. De film blijkt toch een positief effect te hebben. Drie van de vier helden van de film wonen terug thuis, hun escapades zijn fel verminderd. Een van hen gaat terug naar school en twee kinderen zijn aan het werk. Toch zijn de meeste straatkinderen gewoon teruggegaan, naar de totale vrijheid, naar hun vrienden, de lijm en de sigaretten.

“Overtuigd dat ze hun ‘copains’ niet in de steek konden laten. Hun gevoel van vriendschap en solidariteit is ongemeen sterk. Het is ook heel moeilijk, wanneer men een leven gewoon is zonder doel of inzet, om van de ene op de andere dag alles te laten vallen en een verantwoordelijkheid op zich te nemen. “ De regisseur zelf ziet zijn acteurs nog iedere week. Als hij hen een week niet ziet, bellen zij hem op. Hij blijft een beetje hun

grote broer, hun grote voorbeeld.
Erwin Lormans, Film & Televisie n°510

De film werd onverwacht goed onthaald in Marokko. Er is een hele maatschappelijke discussie op gang gekomen. De kranten stonden er vol van. Op televisie werd een spontane hulpcampagne op poten gezet.

“Kunst kan de wereld veranderen. In Marokko ontstond na de film 'Ali Zaoua', waarin straatkinderen een rol spelen, grote beroering over hun lot. Er kwam een maatschappelijk debat op gang en er werd een Ali Zaoua-huis gebouwd. "En toch zou ik niet meer herbeginnen", zucht regisseur Nabil Ayouch. "Je komt niet ongedeerd uit zo'n filmisch avontuur."

Met de steun van de Unesco en tal van ondernemingen is een Ali Zaoua-huis gebouwd. Bedoeling is zwerfkinderen op te vangen en mee te helpen aan hun opvoeding en scholing. Die willen we op hun leefwereld afstemmen. Net zoals dat op het platteland gebeurt, waar kinderen vrijaf hebben als het oogsten begint.

Raf Butstraen, De Standaard, 9/5/2001

“We hadden een heel project met hen opgezet, van onderwijs over beroepsopleidingen tot kleine jobs. En we hebben hen ook vanaf het begin heel duidelijk gemaakt dat de film hun leven niet zou veranderen, dat zij dat zélf zouden moeten doen. De meesten zijn na de film toch weer op straat gaan leven. Eén van de hoofdrolspelers, Omar, had ons verteld dat hij graag kleermaker wilde worden. We vonden ergens tweedehandsmachines voor hem, maar de volgende dag was hij toch weer verdwenen. De aantrekkingskracht van de straat was te groot. Voor kinderen die thuis in penibele omstandigheden leven, is de stap naar het straatleven eigenlijk niet zo groot. Als je één kamer met zes broertjes en zusjes moet delen, als je ouders in een echtscheiding verwickeld zijn, breng je vanzelf al drievierde van de dag op straat door....”

“...Veel mensen zeggen me achteraf dat de film hen diep ontroerd heeft. Wat ik het belangrijkste vind, is dat de film een aantal Marokkaanse toeschouwers er toe heeft aangezet om ondanks de zware barrière, voor het eerst te gaan praten met de kinderen die ze al jaren dag in dag uit op straat voorbijliepen. Dat is het mooiste compliment dat je mij kunt geven.”

Wereldwijd

het kompas

Aan de hand van het kompas kunnen de leerlingen het verhaal reconstrueren. De weg die het kompas aflegt tijdens de film vertelt ons het hele verhaal. (kapitein – Ali – Kwita – Omar - Dib – Kwita - kapitein)

mogelijke vragen

- **Van wie heeft Ali het kompas gekregen? Wat betekent het voor hem?**
- **Wat doet een kompas?**
- **Wie is de volgende die het kompas in handen krijgt? Wat betekent het kompas voor hem?**
- **Kan je je nog herinneren in wiens bezit het kompas daarna nog komt?**
- **Welke symbolische waarde heeft het kompas voor de straatkinderen?**

Ali heeft het kompas van Hamid, de kapitein gekregen. Dit handig instrument, dat steeds het noorden aanduidt, moet hem de weg tonen tijdens zijn reis op het water, op zee. Het is onmisbaar om de goede koers te houden in zijn nieuwe leven. Voor Kwita is het kompas de enige tastbare herinnering aan Ali. Hij koestert zijn erfstuk en al gauw lijkt het kompas ook hem de juiste weg te tonen. Hij treedt in de voetsporen van zijn overleden vriend. ... (verdere route van het kompas)

Voor de straatkinderen staat het kompas symbool voor de hulp bij het vinden van een nieuwe weg in je leven. Het helpt je bij het zoeken naar een beter leven, het verwezenlijken van je dromen.

wie zijn ze?

- **Kies voor de 4 hoofdpersonages een sleutelscène die elk van hen het meest typeert. Welke karaktereigenschappen zet je bij ieder personage?**
- **Wat is de taak van Boubker, Omar en Kwita bij de organisatie van Ali's begrafenis?**

enkele mogelijke scènes :

Omar: in bed met moeder Zaoua - dronken tussen de hele groep

Boubker: scène in de kelder van Ali: "Ik ga me verdrinken, ik begin nu. Ik wil ook sterven, want dan vergeten jullie me niet." – luid biddend of huilend wanneer zijn vrienden ruzie maken

Ali: scène met de journaliste - wanneer hij zijn droom vertelt

Kwita: werkend met kapitein Habid - dromend over zijn meisje - met hond

We maken kennis met 4 straatkinderen: Elk met hun eigen karaktertrekjes, hun goede en minder goede kanten. Iedereen is anders, het prototype 'straatkind' lijkt niet te bestaan. Het blijven gewone kinderen, die elk op hun manier het harde leven van de straat trachten te trotseren. Ali, Ali uit 'Ali Zaoua', is alleen in het begin van de film in levende lijve aanwezig. Hij is een beetje een leidersfiguur. Hij wil weg van de straat, weg uit de stad. Zeeman worden, naar het eiland met de twee zonnen. "Ik ga hier weg, ik heb een kapitein gevonden die me naar mijn eiland zal brengen". Zijn drie kompanen kijken erg naar hem op. Onder zijn impuls verlaten ook zij de groep. Hij schudt hen wakker. Wanneer Ali tijdens een afrekening brutaal vermoord wordt, blijven de drie ietwat verweesd achter. Ze zijn hun grote voorbeeld kwijt. Doorheen de film krijgt Ali stilaan de status van een prins aangemeten, wiens heldendaden postuum op zijn palmares worden geschreven. Zijn drie vrienden dragen zijn droom de hele film met zich mee. Ali wordt een beetje hun boegbeeld, de verpersoonlijking van hun eigen dromen. Vooral Kwita ziet in Ali een grote broer. Als Ali wegvalt, profileert hij zich als nieuwe voortrekker van het stelletje dissidenten. Hij zal alles doen om Ali een mooie, waardige begrafenis te geven. "Het is niet omdat hij geleefd heeft als stront, dat hij begraven moet worden als een stront." Hij gaat op zoek naar het matrozenpak, bouwt met de hulp van Hamid Ali's bootje naar de eeuwigheid. Hij is de dromer en de denker van het gezelschap. De dood van zijn vriend brengt hem volwassenheid bij, helpt hem een nieuwe weg in te slaan in zijn leven. Het is dan ook Kwita die het kompas erft van Ali. Omar beweegt zich meer op de achtergrond, laat de anderen begaan. Hoewel hij voornamelijk stoer en 'cool' wil overkomen, is hij erg kwetsbaar. Zijn nood aan moederlijke bezorgdheid en genegenheid drijft hem in de armen van moeder Zaoua. In eerste instantie kan hij Ali's dood niet over zijn lippen krijgen, toch slaagt hij erin moeder Zaoua in te lichten en uit te nodigen voor Ali's begrafenis. De jongste van de drie, Boubker heeft ook zo zijn taak voor Ali's

begravenis. Hij is verantwoordelijk voor de gebeden en de gezangen tijdens de dienst. Een echte Fqiha (zij die (tegen betaling) voor de doden reciteren uit de Koran) waardig. Mede door zijn weemoedige lied krijgt Ali een begravenis als een prins. Boubker zelf heeft misschien wel de grootste mond, hij blijft de kleinste. De anderen beschermen hem, als er gevaar dreigt. Van Dib bijvoorbeeld.

- **Kennen de kinderen vriendschap? Geef enkele voorbeelden van de solidariteit tussen 'copains' onderling, van hun respect voor Ali.**

hulpvragen

- **Hoe reageert Kwita wanneer Ali hem zijn droom vertelt?**

Kwita luistert naar wat Ali hem te vertellen heeft zonder het verhaal bespottelijk te maken of in twijfel te trekken. Je voelt de stille bewondering van de één voor de ander.

- **Wat doen ze wanneer Ali overleden is?**

Ze weigeren hem achter te laten en dragen hem samen naar hun 'huis'. Met z'n drieën waken ze bij het dode lichaam. De scène waarin Boubker en Omar als twee foetussen (met opgetrokken knieën) naast het dode lichamen slapen, terwijl Kwita met zijn hoofd op Ali naar de sterren staart brengt prachtig hun verbondenheid in beeld.

- **Wat doet Kwita wanneer hij verneemt dat Omar en Boubker terug bij de bende van Dib zijn?**

Kwita gaat de twee jongens halen. Hij maakt blijkbaar indruk op Dib want hij laat de twee gewoon vertrekken in het gezelschap van Kwita.

- **Zou je met een van de straatkinderen graag bevriend zijn? Waarom (niet)? Wie zou je dan kiezen, wie zeker niet?**

randfiguren of leidersfiguren?

- **Wie stelt zich op als leidersfiguur in het leven van de straatkinderen?**
- **Vind je ook een goed leider? Waarom (niet)?**
- **Wie begeleidt, helpt de kinderen wel?**
- **Zou je een goed leider kunnen noemen?**
- **Wat is de rol van moeder Zaoua in het verhaal? Voor Ali? En voor de andere kinderen?**

Dib profileert zich als leider van de straatkinderen. Dat is nogal vreemd als je merkt dat hij doofstom is. Toch lijkt hij over voldoende macht te beschikken om indruk te maken op de kinderen en zijn wil te laten uitvoeren. Zijn dubieuze houding en zijn pedofiele neigingen maken van Dib een eerder zwak(zinnig) figuur. Niet het type leider dat je op weg helpt, levenswijsheid bijbrengt.

Een man als kapitein Hamid speelt die rol wel voor de 4 straatkinderen. Hij trekt zich hun lot aan, wil hen sturen, begeleiden. Hij helpt de jongens bij het verwezenlijken van Ali's droom. Hij is hun leider, hun kompas.

Moeder Zaoua is eveneens een belangrijk figuur in het leven van de kinderen. Niet alleen als moeder van Ali, maar ook als surrogaatmoeder voor Omar en de kinderen. In eerste instantie komt ze niet echt sympathiek over. Ze is boos, en snauwt Omar af. Hij stinkt, en draagt vuile kleren. Het type vrouw dat je als kijker verwacht had: het vrouwmens dat de ogen van haar zoon wou verkopen. Algauw moet je je mening herzien, bezorgdheid maakt plaats voor boosheid. Ze vraagt Omar honderduit, ze wil weten waar hij uithangt, of hij ook zo stinkt, of hij ook lijm snuift. Ze hoopt dat hij terug thuis komt, zijn kamer is immers niet veranderd. De afstandelijke, norske prostituee wordt een lieve, zorgzame moeder: "Ik zou eerder mijn eigen ogen uitrukken, dan die van mijn zoon verkopen". We zien hoe ze zachtjes aan Omar toelaat in haar leven. Hij vult de leegte op die haar zoon achterliet, zij geeft hem de genegenheid die hij nodig heeft. Een eerlijke deal, zo lijkt het. Wanneer Omar vertelt dat Ali dood is, voelt moeder Zaoua zich bedrogen. Ze is verontwaardigd, en stoot Omar af. Pas bij de uitvaart, durft ze Ali opnieuw ontmoeten. Samen met zijn vrienden neemt ze afscheid van haar zoon. Hij is op weg naar het eiland met de twee zonnen. Voor moeder Zaoua geen onbekende plek. Ze heeft Ali immers zo vaak verteld over dit stukje paradijs, ergens op aarde

'fictieve' ellende

'Ali Zaoua' is een indrukwekkend portret van het leven van de straatkinderen in Casablanca. Nabil Ayouch koos voor een rauw, realistisch docudrama. Geen documentaire ("Waarom iets doen dat al eerder beter gebeurde? Wat kan je nog vertellen na 'Los Olvidados' van Luis Bunuel, hoe moet je de Braziliaanse 'Pixote' overtreffen?") maar een fictief verhaal met fictieve personages. De straatkinderen spelen dus niet hun eigen rol, en zeker niet hun eigen leven. Daarom heeft de regisseur ze ook bewust andere voornamen gegeven in de hoop dat ze in hun verdere leven nog veel mooiere rollen mogen spelen.

In het begin van de film zien we hoe Ali voor de ogen van de cameraploeg (en kijker) zijn beklag doet over zijn moeder.

Journaliste: "Ali, waarom ben je thuis weggegaan?"

Ali: "Mijn moeder wou mijn ogen verkopen!"

- Wat dacht of voelde je toen? Voor wie had je toen sympathie? Hoe stelde je je Ali's moeder voor? Klopte dat beeld met het personage dat we in de film leren kennen?

Wat later in de film ontmoeten we Ali's moeder. Ze is boos omdat Ali gelogen heeft over haar op televisie.

**Ze zegt immers: "Ik zou nog eerder mijn eigen ogen uitrusten,
Dan die van mijn zoon te verkopen."**

Blijkbaar heeft Ali de televisiekijker om de tuin geleid.

- **Waarom is deze passage belangrijk om de film te begrijpen? Komt het beeld dat we krijgen over de straatkinderen op televisie overeen met dat van de film? En met jouw beeld? Wat voegt de film aan jouw oorspronkelijke voorstelling van de straatkinderen toe? Waarom liegt Ali, denk je?**

De regisseur vertelt hierover "Het is niet moeilijk om met de straatkinderen in contact te komen, te weten waar ze slapen, eten en spelen. De moeilijkheden beginnen pas als je de waarheid zoekt. 'Waarom leef je op straat? Zijn je ouders nog in leven? Hoe overleef je?'

Voor hen staan dergelijke vragen gelijk met het vellen van een oordeel. Daarom brengen hun antwoorden je op een dwaalspoor. Ze liegen en manipuleren, ze zijn echte acteurs. Ze hebben genoeg van de aanpak van de documentaristen. Die aanpak dient hun leven niet, ze komen er niet fraai uit. Het brengt hen niet dichtbij de rest van de bevolking. " (De Standaard 9/5/2001)

kinderen of straatkinderen?

- Wat moeten de straatkinderen van Casablanca allemaal ontberen?

- Hoe proberen zij dat gemis te compenseren?

(dromen, tekeningen, huis (met krijt afbakenen), lijm, sigaretten)

De chemkara's – 'zij die snuiven' - zijn een vast element in het straatbeeld van Casablanca. Van buitenaf, lijkt hun wereld erg hard te zijn, vol geweld en miserie. De kinderen tonen dan ook een groot stuk rijpe volwassenheid, zowel in gestes als in woorden, die niet echt normaal is voor hun leeftijd. De harde realiteit heeft hun het recht ontnomen kind te zijn. Aan de andere kant kennen zij ook de belangrijkste fundamentele waarden zoals vriendschap, liefde en humor. Ze willen hun copains niet in de steek laten, en verdedigen elkaar door dik en dun. Ook zij dromen van een normaal leven : een huis, trouwen en een job. Het zijn geen buitenaardse wezens, maar kinderen zoals alle kinderen, die kunnen vechten voor kleurpotloodjes en speelgoedautootjes. Een erg tweeslachtige situatie die maakt dat hun evenwicht snel verstoord is.

- Hoe proberen de kinderen een huiselijke sfeer te scheppen?

's Nachts slapen ze in hun 'huis' aan de haven, dat bestaat uit een platform dat ze met krijtstrepen in ruimtes hebben onderverdeeld. Het is erg aangrijpend om te zien hoe ze die huiselijke sfeer ook serieus naleven. Tijdens het eten van sardientjes merkt Boubker plots op dat ze "in de toiletten" zitten te eten, hij verzet de vis en sleept ze naar "de eetkamer". Kort daarna roept hij Kwita, en vraagt waar hij zich bevindt (terwijl hij eigenlijk vlak naast hem staat). Kwita antwoordt dat hij in "de woonkamer" is. "Dat is goed," antwoordt Boubker "want die ruimte dient om te rusten".

poëzie in ellende

De dromen en wensen van Ali worden weergegeven in tekeningen die Kwita ons met zijn ogen laat zien. Toch lijkt het wel of het tegelijkertijd ook om de droomwereld van Kwita gaat. Dat heeft vooral te maken met de momenten waarop de tekeningen te zien zijn. Kan jij je nog de scènes herinneren waarbij de animaties te zien waren? Geef er eens enkele:

- een eerste keer wanneer Kwita het meisje van zijn dromen ziet (een gezichtje op een muur)
- later als de jongens aan het spelen zijn en Kwita aan Omar vertelt dat hij een verloofde heeft.
- een volgende scène is die waarin Kwita een ingebeeld gesprek heeft met zijn 'verloofde'. Achter het meisje komen getekende bloemen tevoorschijn. Je ziet het meisje, niet haar gesprekspartner.
- wanneer de drie jongens op de boot mogen overnachten liggen ze samen te dromen. De maan die zij zien verandert in een bootje.
- Tot slot krijg je, bij het vertrek van de 'begrafenisboot' een laatste tekening in beeld. Een beeld waarin Ali (of is het Kwita?) arriveert op het eiland met de twee zonnen en waar hij zijn droomprinses ontmoet. Het meisje in de tekening is zwanger, een tekening die sterk lijkt op die in Ali's grot.

mogelijke vragen

- **Droom is een belangrijk woord voor de film 'Ali Zaoua'. Waarom, denk je?**
- **Waarvan droomt Ali? En Kwita? En de anderen, denk je?**
- **Verschillen hun dromen erg met jouw dromen over de toekomst?**
- **"De straat is boordevol poëzie", vertelt de regisseur ons. Kan je hier voorbeelden van geven?**
- **Welke beelden zijn je bijgebleven omwille van hun schoonheid?**

Ali Zaoua is een geschiedenis van een droom, geen verhaal van ellende dat de lelijkheid van het bestaan van de straatkinderen in de verf zet. Hoewel hun dagelijks leven vaak een aaneenschakeling is van geweld, armoede, diefstal en andere criminaliteit, zien we hoe 3 vrienden de droom van Ali volbrengen. Dromen zijn heel belangrijk voor de kinderen, ze maken een wezenlijk deel uit van hun leefwereld. Deels om hun troosteloos bestaan te ontvluchten, deels om zich te verschuilen in een mooiere en betere wereld. Zo brengen ze reclameborden tot leven, zien ze overal allerlei vormen en verhaaltjes in. De straat blijkt over te lopen van poëzie. "De tragische en lyrische aspecten van mijn film komen regelrecht van mijn drie jaar intens samenleven met de straatkinderen van Casablanca. Zij

hebben een schitterende verbeeldingskracht en een kolossale creativiteit. “(Nabil Ayouch in De Standaard, 9/5/2001) De ‘grot’(muur)tekeningen van Ali die we zowel bij de begin- als bij de eindgeneriek mogen bewonderen, zijn daarvan een stille getuige. Ze brengen kleur en licht in het donkere bestaan van Ali. Zij doen hem dromen van mooiere oorden, eilanden waar twee zonnen tegelijk ondergaan. De korte animatiebeelden drukken de verbeelding van Kwita uit. Dagdromen maakt het leven poëtisch, bijna sprookjesachtig. Je vergeet even de dagdagelijkse ellende. Deze dromerige intermezzo’s maken het leven draaglijker, ook voor de kijker. De tekeningen geven de dakloze straatkinderen een dak van krijt boven hun hoofd. Hun verhalen over sterren doen ons denken aan kleine prinsesjes, verdwaald in de woestijn. We mijmeren weg bij het verhaal van moeder Zaoua over de twee zonnen. Ook Ali’s persoonlijk heldenepos, postuum geschreven door zijn drie kameraden, kleurt de weinig rooskleurige realiteit. Naast de poëzie in de verhalen, de krijttekeningen en de animatiebeelden, gebruikt de regisseur de kracht van de beeldtaal om duidelijk te maken dat er uitwegen zijn in de duisternis. Zijn film wordt gekenmerkt door een onmiskenbaar estheticisme. Hij besteedt veel aandacht aan licht en kleur, en compositie. Denk maar aan het beeld van de pier die uitsteekt in de zee. Telkens stopt het beeld bij die aanloop. Pas wanneer Ali zijn bestemming heeft gevonden, laat de camera ook de zee zien. Symbool van hoop en bevrijding. De leerlingen kunnen wellicht vele andere krachtige beelden uit de film halen. (bv. scènes met Kwita en de hond, beeld van de drie kameraden als beschermers van het lijk van Ali, enz... Allemaal voorbeelden van de poëzie van het beeld.)

- Welke elementen stemmen de kijker hoopvol op het einde van de film?

Het einde van het verhaal is erg hoopvol. De drie jongens hebben niet alleen de droom van Ali volbracht. Ali bereikt zijn eiland met de twee zonnen. Zijn droom, zijn rust. De krijttekeningen krijgen ook meer kleur, verlichten het geheel. Op de voorgrond verschijnt een zwanger meisje. Zij straalt hoop uit. De toekomst ziet er wat rooskleuriger uit. Ook de zee, voordien zo goed als onbereikbaar, is niet meer zo veraf. Niet alleen Ali heeft in de zee zijn definitieve bestemming gevonden, ook de camera neemt de kijker mee de zee in. Als teken van bevrijding, hoop. Mooie toekomstmuziek? Ook voor de drie jongens? Omar vindt misschien onderdak bij moeder Zaoua, Kwita wordt misschien matroos in dienst van de visser Hamid???

een huis vol met ...

Hoe zou het krijthuis van de jongens eruitzien als je het een driedimensionale vorm geeft? Uit welke materialen zou het opgebouwd zijn? Wat zou er op de muren geschreven of getekend staan? Welke foto's zouden er hangen?

Laat de leerlingen nadenken over deze vragen om daarna aan de slag te gaan met de uitvoering van hun ideeën. De leerlingen zijn vrij om een plattegrond te maken van het huis van de jongens of om een echte maquette uit te werken van hun 'woning'. Misschien komen er nog wel andere voorstellen? Als basis kunnen ze kiezen voor oude doeken, kledingstukken, karton, vuilniszakken, of ander materiaal dat geassocieerd wordt met het leven op straat. Op de muren van het huis komen gedichten, tekening, foto's, kleine voorwerpen, die uiting geven van hun gevoelens bij de film. Na afwerking kan je de kunstwerken tentoonstellen in de klas, of op een opvallende plaats in de school.

Voor deze opdracht is het misschien handig de klas onder te verdelen in groepjes van vier of vijf leerlingen. Per groepje kiezen de leerlingen een voorzitter, een tijdsbewaker, een verslaggever en een materiaalmeester. (taken voorzitter, tijdsbewaker en verslaggever: zie hoger in dit dossier). De materiaalmeester bezorgt iedereen het nodige knutselmateriaal en zorgt voor een eerlijke verdeling van de spullen, hij helpt de leerlingen binnen zijn groep die met hetzelfde materiaal aan de slag willen om het probleem op te lossen.

Je kan de leerlingen ook aan de slag laten gaan in hun persoonlijke dossier.

interessante adressen/naslagwerken

- Alfa/Vlio
Koning Albertstraat 15
2300 Turnhout
014/41.94.39
info@alfa.ngonet.be
- Wereldwijd
Hoogstraat 139
1000 Brussel
02/213.12.70
info@wereldwijd.ngonet.be
www.wereldwijd.be
- Unicef
Kunstlaan 20 bus 18
1000 Brussel
bcu@unicef.be
www.unicef.be
- homeless people 's network: <http://aspin.asu.edu>
- Kind zonder thuis: mijn eigen gevecht voor de straatkinderen van Vietnam, Christina Nobl, SISO: 328.9
- De kinderen van Bombay, Dario Mitidieri, Firdaus Kanga en Peter Dalgli, SISO: 328.9
- Straatkinderen, Eric Leijenaar, Leiden: Groen, 1994, SISO: 354.7
- Straatkinderen: van Rio de Janeiro tot Bombay, Marcel Hazeu, onder red. van Stichting IV, SISO: 354.7
- Straatmussen: echt gebeurde verhalen uit het leven van de straatkinderen van Antananarivo, (Mad.) SISO: 354.7

Dit dossier is een samenwerking van
Jekino-films en Alfa vzw
Paleizenstraat 112 Koning Albertstraat 15
1030 Brussel 2300 Turnhout
02/242.74.27 014/41.94.39
jekino@online.be info@alfa.ngonet.be

ioV Open Doek, gefinancierd door DGIS

